

LIBERTATEA

Abonamentul:

Pretul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Infrîngere la Oravița.

După Bocșa, căzurăm, încă și mai dureros, la Oravița!

Ce nu voia nimenea să creadă, că: acolo unde Bredicianu a biruit asupra omului guvernului cu acuși o miie de voturi, să poți tu acum fi înfrînt, — asta s'a întâmplat! Și nu o infrîngere cu 10—20 de voturi, ci cu peste 900!

A fost o luptă strașnică. O sfășiere în carne vie, o întoarcere a sufletelor pe dos, cum nu s'a mai văzut!

Minunea asta n'au putut-o face prin sforțări de zeci de ani, oameni streini de neamul nostru. Ori-cît a trimis stăpînirea »oameni grei« de ai săi: secretari ministeriali, chiar ministri, aceia, prin faptul că au fost streini, au pățit tocmai povestea cu săcurea mearșă la pădure. N'avea ce face lemnelor. Până nu și-a găsit coadă între acestea. Cum a avut coadă de lemn, a început a pustii teribil, de plîngea lumea de mila pădurii.

Așa și aci. Străinii de neam nu ne-au putut rupe. Era destul ca poporul nostru să li-se uite în față, să-le vadă nasul cîrîlîntat pe jidovie, ori pîntenii deprinși a merge numai călare, pe spate de animale ori pe spatele poporului, — și poporul își închi- dea haina și să ferea din calea lor, iar Românul, pe care îl simțea sînge al său, n'avea lucru greu a infrînge pe strein.

Acum guvernul a încercat cu altă apucătură: Să ne atace cu de-ai noștri! Întii ne-a legat de mâni și de picioare învățătorii, apoi puse

înaintea preoților grămăjoarele de arginți, zi-și „congruă”, și-i ține legați prin asta și pe ei. Iar apoi își caută vînători cu cari să atace poporul însuși! Și fiind că poporul nu-l poți plăti cu grămăjoare de arginți sunători, că nu ai, pe el puse să-l plătească cu făgăduinți cari să sune a argint, a aramă, a izlazuri, a licențe, a ceva ce atinge lipsa arzătoare și de toate zilele a poporului.

Ca întii vînător de acest fel și-a luat pe simbriașul seu Burdea dela Caransebeș, tipul omului fără credințe înalte și curate, traficant cu tot ce are un popor mai scump și sfînt, numai să ajungă el „mare și tare”, »ilustritate«, proslăvit de cei proști ori stricați, și luat de braț de stăpînii a căror unealtă este, și până le poate fi de ceva haznă!, — fie apoi plouat de toate blestemele sufletelor curate, ideale, cinstite, ale neamului!

Și cu această armatură tăbări asupra cercului Oravița! Învățătorii și preoții fură așazicînd legați fedeleș, iar asupra poporului să aruncă o ploaie de făgădueli gîdîlitoare a nevoilor vieții, și să ademeniră sufletele slabe, o parte bună! Unde ademenelile nu prinseră, porniră pe de psele, și amenințările hotărîșe cu prăpădul, și mai rupseră o parte din sufletele îndoelnice. Iar unde toate nu foloseau, să puse în cale codru de baionete ascuțite, sau cio-mege în mâni de oameni beți! — Așa apoi din cele

vre-o două mii de Români cu drept de vot, abia mai rămaseră stînd neclintii, tari, drepti, o miie! Ceialaltă s'a dus, fie întrînd sub steagurile contrare, fie stînd acasă, ca să nu împedece biruința aceloră!...

În o astfel de luptă necinstită și înveninată de toate blăstămățiile ce le poate iscodi mintea unor potrivnici negri la suflet, — căzurăm la Oravița, așa cum nici pe de parte nu credeam să fie cu puțință.

Abia 982 de frați Români să aruncară încă cu credință în crîncenul foc spre mîntuirea cinstei steagului național, iar alții vre-o 900 s'au alăturat la cei 1000 de streini, sporindu-le voturile la 1946 pentru Șeg-escu, unealta guvernului.

Tu biet popor nenorocit! Cît de mult ești tu tot poporul de pe vremea lui Christos, care azi ești în stare să-i strigi »Osana«, să-i așterni calea cu ramuri și cu hainele de pe tine, pentru-că a înviat din morți pe fratele tău! Iar' peste cîteva zile strigi: Răstignește-! Răstignește-!!

Abia ca ieri strigași »Osana!«, marelui tău fiiu Brediceanu, care a înviat din morți cercul, i-a pus falnic steag în mână și l'a înălțat în șirul cercurilor doritoare de a să arăta bărbate, nu slugi, nu sclave nevolnice, azi strigi »Răstignește-!« aceluiași steag închinat până ieri, și-l azvirli în tină!

Cum rîd cu hohote de tine și de noi, străinii! Cum bat în palme că au putut dovedi, că tu nu ești un popor ce știi judeca cu capul tău, ci mai mult o turmă proastă,

pe care numai s'o știi împresura bine cu căpăi și lupi și să-i legi păstorii de picioare, c'apoi ea, turma, merge de-a proasta ori unde o împingi!, chiar și să sară în groapa ce i-ai pregătit!

Și voi, cei vre-o 900 de nebleznici ce vă luarăți după hăițașii guvernului, — asta o dovedirăți, de ne făcurăți să rîdă lumea de noi, care ne băteam în piept, că doar poporul nostru e deștept, e isteț, e ager văzător, nu-l poți abate cu una cu două, dela calea cea bună! Și mai ales:

„Bănatu-î fruncea!“...

că nicăiri ca în Bănat nu avem mulți oameni cu carte în popor, cetitori de foi, deschiși la cap. Cît de urît aruncarăți voi în tină frumoasele voastre porecle, că

„Nu-î Român ca Bănățanul“...

nu!, azi nu-î Român opărit ca Bănățanul dela Bocșa și Oravița! Și nu mai sunt Români necăjiți ca noi, toți ceialalți, și cu lacrimi în ochi, de durere și rușinea pe care aceștia ni-o scriseră pe obraz!

În zilele acestea întîie după dureroasa infrîngere, abia suntem în stare a ne da samă de tot greul faptului. Totuși credem că judecăm drept cînd spunem, că poporul dela Oravița a căzut jertfă unei amăgiri proaste, din care nu peste mult își va veni în ori și căința îl va cuprinde. Căci va vedea că a jertfit cele sfinte și bune, bunurile vecinice ale neamului, pentru niște făgăduințe de bunuri vremelnice, mărunte, joase, fărîmături de aruncat cănilor! Că Burdea și Șeg-escu altceva, decît atari fărîmături pentru căni, nu au și nu pot da!

Nu putem încheia fără a ne aduce aminte cu cinste de cei 982 frați, mai toți țărani, între ei și 5 prea cinstiți preoți și 2 învățători pensionați, — cari au înfruntat toată urgia acestei lupte spulberate și murdare, adusă asupra capetelor lor de anticriștii Burdea-Ionescu-Șegesciu-Oltean, — și ridicându-ne palaria cu cinste naintea lor, să-i privim de adevărați eroi ai zilei! Ei sunt chiagul sănătos care credem că va plămădi încă de nou pânea cea bună în cerc! Onoare acestora!

UNELE—ALTELE

Nu-i iertare!

E obicei în viața aresturilor și de stat și ordinare, că dacă cineva e pedepsit cu pedeapsă ce trece peste un an de zile, acela dacă a avut purtare bună în vremea arestării, când a împlinit trei pătrare de pedeapsă, e lăsat pe picior liber, condiționat, că de ar săvârși orice lucru contrar legii în vremea ce i-s'a iertat, iar îl duc napoi.

Și la rugarea ce o fac, să dă această libertate condiționată tuturor robilor, chiar și ucigașilor.

Redactorul nostru dl Iuliu V. Ioanovici, pedepsit cu 18 luni arest în marele proces politic trecut al foii „Libertatea“, a împlinit acum, la finea lui Faur, 3 din 4 părți a pedepsei. Și a înaintat rugare la ministeriu să-i ierte și lui pătratul din urmă, după ce procurorul a raportat că a avut purtare exemplară, foarte bună.

Și guvernul nu i-a dat această iertare, care să dă și făcătorilor de rele de rînd!

Spre zugerăvirea vremilor ce trăim, — vremi în cari unii înțelepți ne invită să dăm mână cu acest guvern, că doar e de treabă, e vrednic să te pleci cu cinste naintea lui...

„Nagy disznóságok“...

Ziarul „Az Ujság“ din Pesta, aflînd despre „strălucita biruință“ a omului guvernului, la Oravița, scrie:

„Ne foarte bucurăm că la Oravița Ungurul a biruit pe Român, — dar așa de mîndri de de aceasta biruință, nu prea putem fi! Nu vrem să uităm că acum curg „alegeri libere“ (?) de aceea ne pare ceva deosebit acea majoritate fabuloasă a candidatului partidului constituțional (alui Andrassy), într'un cerc, care nainte cu 3 ani a

știut scoate deputat român. Intr'atita să se fi maghiarizat Oravița în 3 ani? Nici nu în 3 ani, ci în 3 săptămîni. Că doar numai nainte cu 3 săptămîni atîtea ponosluri să auzeau (dela oamenii stăpînirii) contra groazei partidului român, că trebuia să luăm ca sigură biruința Românului. Mulțamită însă lui Dzeu că au fost și au trebuit bilele de liberă trecere (adeca fără de astea nici nu s'a mai putut umbla prin cerc! și pe acelea le dădea președintele alegerii numai la cine el vrea!) și de acele bilete Românii au abuzat (!?), iar slujbașii au avut bună grijă în fiecare comună, și n'au îngăduit ca cineva să „amăgească“ pe alegătorii români a ținea cu candidatul român!...

„Aici — între noi fie vorba, — închee foaia maghiară, *trebuie să se fi întîmplat mari porcării!*... Dar nu-i nimica. Trebuie numai să știți, că sub ocîrmuirea coaliției; alegerile sunt „curate“...

În acest chip își bate joc chiar un ziar maghiar de isprăvile minunate ce s'au făcut la Oravița.

„Gazeta“ respinsă.

Să știe că asupra »Gazetei« e pornit un mare proces politic, pentru numărul său iubilare. Sunt înproceuați vre-o 7—8 articli, scriși și subscriși de dnii Dr. Murășan, Part. Cosma. G. Pop de Băsești, Dr. Cassiu Maniu, etc.

Dl Dr. Murășan a dat recurs contra pornirii procesului. *Recursul i-a fost respins.*

Astfel vom avea un mare proces, în care vor sta pe banca acuzaților mulți bărbați fruntași ai noștri!

Banca „LUMINA“.

Vineri, în 26 Februarie n. s'a ținut în Sibiu adunarea generală de constituire a băncii culturale „Lumina“. S'a deschis la oarale 9 prin dl asesor conzistorial Nicolae Ivan. A fost ales președinte al adunării de constituire dl protosinel, asesor conzistorial Dr. Miron E. Cristea. Acesta într'o vorbire potrivită de deschidere, arată, că întregul capital social a fost subscris, ba mai mult. S'a ales notari ai adunării: Dr. Lucian Borcea și Victor Finciu, bărbați de încredere: I. B. Boiu și Dem. Cîmpian, iar verificatori: Dr. Ioan Fruma și Dr. I. Dobre. O comisiune compusă din domnii M. Voilean, F. Banciu și I. Pamfilie, face cunoscut, că întregul capital social e asigurat, fiind subscris 3028 acții

(cu 28 mai multe decît să cere) și din capitalul social de 600.000 cor., e vîrșată deja suma de 181.695 cor., deci mai mult decît fac 30% din capitalul social. Adunarea dă absolutoriu membrilor fundatori, mulțumindu-le pentru lucrarea pe pînă acuma, iar după asta hotărăște înființarea institutului de bani „Lumina“. S'au votat statutele, la propunerea raportorului I. Teculescu.

În comitetul de supraveghiere, adunarea alege pe dnii: Ioan Teculescu, Dr. Bucur, Dr. G. Măcelariu, Dr. I. Fruma și Leonte Pușcariu. Fundatorii au numit membri în direcțiune, pe întiul period de trei ani, pe dnii: Dr. Miron E. Cristea, Nicolae Ivan, Ioan A. de Predea, Pantaleon Lucuța, Dem. Comșa, colonelul Muntean, Galacteon Șagău, Vasilie Almășan, Nicolae Borzea și Nicolae Garoiu.

Primejdia războiului.

Trec săptămîni după săptămîni și nu să poate spune că ce va fi: aceeași neliniște, aceeași lipsă de a putea prevedea ce aduce ziua de mîne. Un lucru să vede cîrat: *războiul nu-l dorește nimenea!*, și toți să tem de el.

Sirbia strigă: Sunt atît de strîmtorată între vecinii mei, și lipsită de putere de a-mi deschide căi mai ușoare negoțului și economiei naționale, că me înec! Viața mea e un chin așa cum mă aflu. De aceea îmi trebuie aer, îmi trebuie răzbu-nare, să pot răsuffla. O legătură cu Muntenegru prin o fâșie de pămînt, îngăduit din trupul Bosniei ori din Sandașacul dat acum napoi Turciei, care e ca un ic între mine și Muntenegru, m'ar mîntul. Dați-mi asta și am pace, pot trăi și răsuffla mai liber, — altfel mi-i tot atît de mă potopiți într'un războiu!

Rusia, ocrotitoarea Slavilor răspunde: — Are drept biata mea nepoată Sirbia. Dați-i fâșia de pămînt din multul ce-l rupeți dela Turci pe veci, să aibă și ea o răsuffătoare oarecum, care să-i dee viață, făcîndu-i cu putință a să apropia de țărîmul mării.

Acum aci să învirte tot lucrul, că cum să va putea deslega această cerere a Sirbiei. Și puterile să silesc să se găsească chipul unei deslegări pacinice, că e lucru prea mic, decît ca pentru el să se scoată

săbiile din teacă din partea unei puteri ca Austria, care ar putea atrage și pe Rusia în foc, făcîndu-o să sară în ajutorul Sirbiei.

Austria însăși să teme războiului și spune în gură mare că: Sirbia să nu ceară pămînt, că nu poate da, n'o lasă mîndria ei de Împărăție să-și împace vecinii dîndu-le bucăți din țară, ci dacă nu mai cere pămînt, apoi ea, Austria, îi dă atîtea ușurări și favoruri economice, după cari va avea cîștig mult mai mare ca dacă i-ar da fâșia de pămînt! Și trimișii puterilor europene la Beldgrae au întrevent la guvernul sîrbeșc să primească imbiemîntul Austriei și să se ferească de războiu.

Și zilele trecute veni într'o zi știrea, că guvernul sîrbesc e aplecat a lăpăda cererea de pămînt, — și toți răsufflă mai ușor, că dar întiul pas mare spre pace, e făcut.

A doua zi veni însă știrea că s'a ținut sfatul tuturor ministrilor sîrbi împreună cu Regele, și toți au fost de părere ca Sirbia nu-și poate schimba părerea. Pentru-că asta e întrebare ce-i atinge viața însăși! Și așa azi primejdia războiului e mai mare și mai viuă, ca ori-cînd! Iaca știrile mai noue:

— Din Serajevo să scrie, că în cele din urmă zile s'a simțit o mare mișcare de trupe sîrbești la granița la rîul Drina.

— La Constantinopol află, că Muntenegrenii pregătesc o lovitură asupra sandașacului (limba de pămînt ce desparte Muntenegru de Sirbia, azi sub domnie turcească). De aceea Turcii au trimis acolo mari întăriri de trupe.

— În 27 Febr. toți studenții sîrbi aflători la studii la universitatea din München și cari sunt asentați, au primit chemare telegrafică să vie acasă și să între la trupele lor. Tot așa cei de aiurea.

— Ministeriul rusesc a hotărît să trimită la Belgrad știre în scris, că Sirbia să nu să aștepte în caz de războiu, că Rusia să iee și ea arma pentru ea. (Asta o fi nisip în ochii lumii).

— Din Galiția să dă știrea, că la hotarele rusești s'osec mearu trupe de cazaci și dragoni ruși, cari să îngrămădesc prin toate orașele și satele. Și să așteaptă încă altele multe.

— Din Bucovina să scrie, că comandale militare au primit poruncă a pregăti în toată Bucovina cit mai multă cuartire. Că, să vede, auscop

a mobiliza trupe, precum peste hotar mobilizează Rusia.

— In Neoplanta (Neuzatz), comitatul Baci-Bodog, — ofițeri (austriaci) au umblat din casă în casă însemnând numele doamnelor și domnișoarelor cari, în vreme de războiu, ar fi bune să facă slujba de »surori de caritate« (călugărițe de spitale, îngrijitoare de bolnavi).

— Și incolo în țară sunt alese casele ce s'ar potrivi de spitale primitoare de răniți. In *Orăștie* de pildă e însemnat colegiul (gimnaziul) ev. reformat, ca avînd să se prefacă în spital militar în caz de războiu.

— Toți diplomații (trimișii statelor) la Belgrad, sunt de părere, că altă deslegare cu pace nu să poate decît ca ori Austria, ori Turcia, să lase Sîrbiei o șuviță de pămînt, din sandșacul ce o desparte de Muntenegru.

— In Sîrbia toți osîndiții politici au fost sloboziți pe picior liber, — pentru a putea lua parte la mișcarea națională a țării. —

— Din Cracovia (Galiția austriacă) să scrie, că la granița rusească sunt îngrămădiți pîn'acum mai mult de 70.000 de soldați ruși. Și vin într'una. Dar în tăcere.

— Toți rezerviștii ruși din anii 1897—1905, sunt chemați sub arme sub cuvînt de »exerciții pe 6 săptămîni«.

— Ministrul de războiu sîrb a spus, că îndată ce — zilele astea — dieta îi va vota încă sumele cerute, va fi în stare să pună pe picior de războiu 250.000 de soldați. Dintre aceștia 100.000 vor fi înșirați pe linia riurilor Drina și Sava, 50.000 să vor uni cu trupele din Muntenegru și vor năvăli în Bosnia, restul de pază și rezervă în țară.

— Printre ofițeri austriaci să vorbește că și România mobilizează, și că România ar fi cîștigată a sta în războiu pe partea Austriei. Din România însă chiar zilele astea s'a dat desmintire zvonurilor ieșite prin foi, că și ea ar mobiliza.

— Principele Muntenegrului, Nichita, a declarat, că dacă Austria îl lasă lui orașul Spizza, de care are lipsă, el să lasă pe pace și nu mai cere războiu alături cu Sîrbia.

— Tot Nichita a spus, că în caz de războiu, flota de corăbii rusești va veni îndată în fața orașului Antivari, ca o pază pentru Slavi, aci aproape.

— Cu data de 4 Martie să scrie din Sîrbia: Azi noapte s'au ținut lîngă rîul Sava mari manevre de noapte, la cari a luat parte și moștenitorul de tron și ministrul de războiu!

— In Sîrbia toate-s gata pentru a mobiliza 3 corpuri de armată cari sunt și mobilizate. Trenurile telegrafului, tot e gata.

Stăm ca în fața unei grămezi cu praf de pușcă, în jurul căruia

mulți umblă cu lumini aprinse în mâni, și nu se știe clipa în care unul va arunca flacăra pe gramada de praf, — și ce va urma — Dzeu poate singur proroci!

Cum a decurs alegerea la Oravița?

Alegerea dela Oravița a fost premească de atîtea apucături mișești a unor și a altor oameni de-ai stăpînirii, că aceea ce s'a întîmplat în ziua alegerii însăși, — după cele premerse în zilele de mai naite, — par numai firești.

Iată cîteva din multele, foarte multele, apucături necinstite pe care oamenii stăpînirii le-au pus în lucrare pentru a duce zăpăceală, perdere de cap și desnădejde, în șirele partidului credincios neamului nostru:

— Cu vre-o săptămîna nainte au împărțit în popor niște tipăriți, ca venite din partea alor cîteva deputați și fruntași ai noștri, cari împing poporul în rătăcire prin știri scornite despre retragerea candidatului, etc.

— Cu vre-o 4 zile nainte de ziua alegerii, președintele de alegere a dat poruncă gendarmilor, să nu mai lase să calce om străin prin sate, decît dacă arată că are bilet de slobozire dela el, dela președinte! Gendarmii așa au și făcut. N'au mai lăsat picior de om străin prin sate, decît cu bilet dela președinte!

Deputații noștri știau că ei, ca deputați sunt liberi a umbla oriunde prin țară, că îi scutește dreptul cel mare de deputat, — totuși unii au cerut și ei bilete de liberă trecere prin sate, și nu li-s'a dat.

Agenții lui Șeg-escu umlau cu droaia prin sate și spuneau curate minuni oamenilor despre puterea lor și slăbia partidului lui G. Pop, și descuragiau lumea, iar oamenii noștri nu mai puteau veni în atingere cu alegători nici decît!

Că ce mișelie fără păreche s'a făcut în privința asta, dovedește viu taptul, că deputații *Dr. Vas. Lucaciu* și *Dr. St. C. Pop*, au fost scoși de gendarmi din două comune vecine în cari merseseră în preziua, ca să adune alegătorii.

Pe *Dr. V. Lucaciu* l'au petrecut gendarmii între baionete pînă la Oravița!

Pe *Dr. Pop* l'au provocat să iasă afară din sat, — că ei nu știu nimic de aceea că e deputat ori nu, dar aci fără bilet dela președinte nu-l lasă! Și a trebuit să iasă!

Intre astfel de împregiurări alegătorii români au rămas o

turmă cu totul lipsită de ori-ce conducere, de ori-ce arangeare, în voia lor și a întîmplării!

Asta s'a văzut limpede în preziua și în ziua alegerii:

Alegătorii lui Șeg-escu veneau aduși de oamenii lui, agenți, notari, etc., — în cete îndesate, —

pe cînd alegătorii lui G. Pop de Băsești, veneau răslețiți, care cum puteau și pe unde puteau!

Și ca alegătorii noștri să-și peardă voia și mai mult, — au arvunit cu bani scumpi toate trăsurile de prin sate, cît ai noștri să n'aibă cu ce veni!

Așa a și fost. Ai noștri au venit numai cum au putut, pe o zi cu ploaie și vînt. Așa că e mirare că s'au adunat și atîta! I'a dus însă inima cea bună și curată totuși pe 982 de frați, cari au mers și și-au dat votul lor cinstit pentru steagul național!

— Comunele în ziua alegerii au fost rînduite așa, că să ajungă la rînd tot acelea în cari era puterea oamenilor guvernului, ca așa văzîndu să sporul lor, inima în ai noștri să tot scadă și să-și peardă voia de luptă. Așa s'a și întîmplat. Mulți nici n'au mai votat.

— Prin sate au fost oprîți multe sute de oameni de-ai noștri, cu fel și fel de mijloace și apucături și minciuni, ca să nu vină la alegere.

— La *Crașova* cu vre-o patru zile nainte de alegere, oamenii puterii puseseră la cale un plan ticălos contra deputaților noștri: Le pregătise o cursă primejdioasă, în care de intrau, poate unii din ei o plăteau cu viața: In cîrtea casei comunale adunase o ceată de oameni beți, înarmați cu ciomege și revolve, și acolo au îndrumat pe deputații și candidatul nostru, ieșiți în comună pentru a vorbi poporului. Că acolo pot găsi pe fibirăul. Spre norocul lor niște oameni de omenie i-au oprit de-a merge, spunînd ce-i așteaptă, și așa au scăpat de o primejdie a chiar vieții lor!

Un țaran isteț, vorbind în ziua alegerii despre toate cîte s'au făcut contra reușitei candidatului național, zicea:

— Hristos dacă era candidat, și atunci cădeam! Așa a fost întocmit lucrul!

— *Votarea* însăși a scos la iveală unde avem comune bune și unde a fost stricăciunea mai mare:

Oravițele amîndouă, și cea de munte și cea română, locuite de mulți străini, și de Români slabi, ce s'au lăsat cumpărați, — s'au purtat foarte urît! Tot așa comunele *Stajerlac* și *Orotic*. Pe acestea le-a și pus președintele să vie

mai întii la vot, așa că pe la orele 11, Șegescu avea 911 voturi și G. Pop abia 12.

Numai după prînz au venit la rînd comunele noastre bune. Totuși Șegescu nu mai putea fi ajuns. La 5 d. a. președintele a pus oara de încheere. La 6^{1/2}, s'a vestit sfîrșitul: Șegescu 1946 voturi, G. Pop 982, deci slugoiul și vîndutul guvernului, fî declarat deputat în locul lui *Brediceanu*! Iar cetele de lingă și neștiutori că ce fac, — aduseră slavă lui *Burdea*, care toată ziua stase aci și cîrnuia pe toți contra taberei naționale!

— *Scirba* în popor e foarte mare asupra preoților, din cari numai 5 și 2 învățători, au mai stat cu cinste în fruntea poporului. Cejalalți s'au făcut leasă vînzători ai cauzei naționale! Zeci și sute de oameni strigau în gura mare, că ei biserica acestor popi ticăloșiți n'o mai calcă, nici pe ei de „păstori“ ai lor, nu-i mai cunosc!

— *Brav* s'au purtat comunele: *Greovați*, care cu toată groaza ce s'a făcut în ea, a dus și a dat candidatului național 97 voturi!

Comoriște, care i-a dus 102 voturi!

Ticvanul-mic: 95 voturi, cu amîndoi preoții în frunte! Cinste lor!

Rachitova: 60.

Gorua: 50 voturi, cu preotul și învățătorul la locul lor! Cinste lor!

Agadici: 50 voturi.

Broșteni: 101.

Maidan: 55.

Secaș: 110.

Cacova: 150 voturi și preotul cu eil *Trăiască!*

Ticvanul-mare: 112 voturi.

Celelalte tot mai puține voturi Romînilui și tot mai multe — mamonului! Indeosebi ticălos s'au purtat cei din *Jitin*, *Forotic*, *Cârnecea*, *Jidanovitz*, *Calina* și *Oravițele*! Dzeu să-i ierte, că nu știu încă ce mare păcat au săvîrșit contra maicii lor națiuni!

*

Ce scriu foile.

Foile noastre naționale toate într'o formă plîng asupra acestei căderi, nu atît perderea nui scaun în dietă, ci pentru scufundarea sufletescă a atîtor frați buni, în mocirla lui *Burdea* și soții!

S'a dovedit trist de tot, că poporul nostru e încă, în mare parte, în cele ale priceperii trebuințelor sale naționale, un copil ce abia știe sta pe picioarele lui! Că numai un popor-copil e în stare a sări așa dintr'o dungă de drum în alta: azi alegi pe cel mai luminat naționalist, mâne pe cel mai nebleznic slugoiu al apăsător tăii...

Vom aduce spicuri de prin toi, care ce scriu asupra întîmplării dela Oravița.

O asămănare sfătoasă.

În 13 Februarie a fost în Brad o sărbătoare școlară maghiară: din privilegiul așezării acolo a unei părți din inspectoratul școlar. A luat parte la sărbătoare și un profesor universitar, Cholnoky Jenő (Eugen), care la banchetul de după ceremonii, a ținut o vorbire în care a atins printre altele și frecările naționaliste din această țară. Și vorbind despre acestea, profesorul de universitate s'a avântat a-i trage următoarea asămănare:

„În această țară, națiunea maghiară e bărbatul, iar naționalitățile (popoarele nemaghiare), sunt nevestele din haremul bărbatului.

„Bărbatul și nevestele să mai și ciondrănesc, și iar s'ar împăca ei, de n'ar asmuța dela spate, din întunec, soacrele! Una dinspre răsărit, alta dinspre apus și a treia tot cam dinspre apus...”

Care va să zică: noi popoarele nemaghiare din această țară, n'am însemna aci altceva, decît muierile din haremul Ungurului. (Harem, e casă pentru muieri la Turci, care au 2 și 3 și 5, ori și 10 muieri, după legea lor păgînă).

Trebue să mărturisim că ținem de tare ciudată pilduirea profesorului Cholnoky, care își zugrăvește nația sa maghiară creștină, ca pe un bărbat cu morăvuri păgîne, ținîndu-și în casă mai multe muieri, cu care să ciondromănește într'una! Iar pentru asta pune vina pe — soacre! Soacrele ar fi, mi-te, Rusia care hîrae într'una pe fiicele sale Slave măritate în Ungaria: nația slovacă și sîrbă; apoi altă soacră România, care asmuța pe nevasta română de aici, și Sîrbia și Austria, cari ațîță pe Sîrboaică și Nemțoaică să nu trăiască bine cu pîtenosul lor bărbat comun, cu Ungurul...

Noi credem însă că încape foarte multe discuție asupra întrebării, că oare soacrele-s de vină, ori e mai de vină bărbatul din poveste, care, s'a cam dat la beutură! De multă vreme el e tot cam beat de spiritul șovinismului stricăcios, care i-a întunecat ochii, încît nu mai vede limpede ce e bine și ce rău în purtarea sa cu — muierile, și prea adese-ori, fără nici o treabă, să ia cu ele la poară, să ia chiar de cap; el dă, ea, muerea cutare, răspunde zgăriindu-l pe obraz, dacă altă putere n'are, și așa lumea are aici vecinica priveliște urîtă a încăerării bărbatului, nu cu una, ci cu mai multe muieri de odată, smulgîndu-și părul, ori zgăriindu-și obrazii.

Nu e bine așa. Bine ar fi dacă bărbatul ar afla chipul de a trăi bine cu „soțiile” sale, iar asta o

poate ajunge ușor, ținînd samă și de dorințele și trebuințele lor, și nedîndu-să mai mult beției de spirit al șovinismului, — că încolo povestea cu soacrele, e o vorbă goală! Iar de nu, uite nu e bine. Că de multe-ori și bărbatul cu o muieră umbla cam zgăriat pe nas, dar încă cel cu mai multe muierii!

Dar în urmă respingem dela noi, ca pe o asămănare fără gust, aceea, că noi am fi în această țară numai muierile Ungurului, și el un pașă în haremul său, între noii

Noi aici suntem factori, stilpi pe cari razimă țara, ca și pe Unguri, și nu cerem să fim tractați ca muierile, cu bomboane și cu zorzoane, ci cu dreptate și vrednicie, ca popor ce purtăm greul țării, nu numai răcoarea și umbra haremului!

Asămănarea asta putea s'o spună profesorul Cholnoky, cel mult la Orașița, popilor celor ce de data asta au crezut că reverenzile de pe ei sunt rochii, și Burdea și Șegesku, sunt eunuci de-ai bărbatului Andrássy din Pesta, și ei, muieri slabe, s'au plecat așa umilite naintea lor, ba au făcut și pe cîteva sute de țărani români să creadă că în loc de căciulă au pe cap năframă, și s'au dus unde i-au chemat trimișii bărbatului ce le amăgea cu bomboane, cu cercei și cu mărgele scipicioase...

Noi nu ne simțim muieri în țara asta, ci popor la locul său, care își cere dreptul său la viață cinstită, bărbătească!

Din America.

Adunarea „Uniunii” societăților române.

Cleveland, Ohio, Febr. 1909.

Dle Redactor!

În zilele de 6, 7 și 8 Februarie s'a ținut aici adunarea generală a „Uniunii” tuturor Societăților române americane.

Ce-i această „Uniune”, vă spun pe scurt pentru cetitorii Dv. cari n'ar fi avut privilegiu a o afla și a ști. În America mai virtos ca aiurea, Românii noștri au ajuns și ei să înțeleagă, că în nimic nu stă atîta putere pentru a te înălța, fie în cultură, fie în cele economice, în străduința spre bunăstare, în a să ajutama om pe om, frate pe frate, — ca în întovărășirea între sine a singuraticilor! Aci's celelalte popoare toate. Toate dau frumos nainte, înfloresc și strălucesc prin bunăstare culturală și materială, mai ales ca urmare a faptului, că frate cu frate a dat mîna, s'au însoțit, și au sporit în bine!

Pătrunși de acest gînd, Românașii noștri rătăciți în America, s'au pus să facă și ei asemenea, pentru a-și întîmpina nevoile multe de care e ispitită viața lor aici.

Cele mai de lipsă însoțirii le-au fost cele pentru a să ajutama la năcazuri, la boale, la lipsă de lucru, la nefericiri. Și așa au înființat cele dintîi însoțiri de binefacere în scop de ajutorare. După asta au urmat societăți oarecum literare, pentru abonat de foi, pentru înființare de bibliotecă și loc de întîlnire între frați, — și azi în fiecare oraș cu Români mai număroși, este una ori mai multe societăți de acestea românești.

Pe urmă luînd pildă tot dela străini, și pentru a statornici și între aceste societăți o legătură de frăție mai strînsă, au întemeiat o „Uniune a societăților române de ajutorare”, adică le-au legat oarecum între sine pe toate aceste societăți, sub o conducere, un fel de Centrală a tuturor.

Această „Uniune” își ține odată pe an adunarea generală, la care își trimit oamenii lor de încredere toate societățile surori, și adunării aceleia îi aduc cei dela conducere dare de samă despre toate trebile „Uniunii”.

Adunarea aceasta s'a ținut acum în întîile zile alui Faur a. c., și această adunare cu drept cuvînt a fost o mare sărbătoare pentru Românii din America, și despre ea s'au scris coloane întregi nu numai în foile engleze, dar chiar și celea ungurești de aici, aducînd laude la adresa „Uniunii” și a Românilor din America.

Nici una din adunările avute până acum nu a fost așa bine cercetată de trimișii societăților unite, ca aceasta. Și cele mai depărtate societăți și-au trimis delegații lor precum din Ilasco-Mo, New-York, N. Y., Philadelphia, Pa., Indianapolis, Ind, Indiana Harbor, Ind, — și altele.

Adunarea a fost premească de oare-care sărbătoare frățească. Anume: În 6 Februarie s'a dat petrecerea în folosul fondului de rezervă ae „Uniunii”, avînd-un reușit foarte bun, atît moral cît și material!

Duminecă în 7 Faur, înainte de amiază, s'a celebrat sfta liturgie, la care au luat parte toți delegații (trimișii) societăților și un însemnat public românesc.

Mare a fost apoi însuflețirea cînd, la ora 11. s'au scos mîndrele drapele (steaguri) ale societăților, 7 la număr, naționale, și tot atîtea americane alătura de ele, — cînd liberi și nesfîiți de nimeni, s'a arangiat cortegiul percurînd cele mai de frunte strade ale orașului, cu steagurile în șir, storcînd admirația locuitorilor acestui oraș, și așa ajungînd până la hala numită pentru banchet. Banchetul a decurs în cea mai bună ordine, ridicîndu-să cele mai vii și simțite vorbiri (toasturi).

Ședința însăși, a adunării gen. s'a început la orele 3 d. a. și a durat până la 8 sara.

Luni, în 8 Faur, s'a început la 8 a. m. și a durat până în 9 Faur la orele 3 a. m., s'a urmat dela ora 9 a. m. până la 4 p. m. În tot decursul adunării a domnit cea mai bună ordine! S'a dat samă de lucrările și starea averii „Uniunii”, în toate amănuntele.

Hotăriri mai însemnate au fost: Că s'a dat întărire bilanțelor atît a fondului de întreținere a „Uniunii”, cît și ale „Institutului tipografic”, care a intrat în proprietatea „Uniunii”, scoțînd de 2 ori pe săptămînă foaia „America”. S'au luat apoi măsurile de lipsă pentru conducere în viitor.

S'au întregit statutele cu privire la prestarea beneficiilor.

S'au ales funcționarii pe o durată de un an, alegîndu-să, prin majoritate de voturi, de președinte tinerul de bună speranță Vasile Lăpădat, originar din Topârcea, iar prin aclamație I vice-președinte Ioan N. Șufană, II. vice-președinte Vasilie Vlăduțiu, secretar Marcu S. Lazar, cassar Augustin Sisea, toți realeși; apoi 7 membri în comitetul suprem executiv și 3 bărbați de încredere. De administrator și conducător al organului „Uniunii” și a „Institutului tipografic” a fost reales Marcu S. Lazar, secretarul „Uniunii”, de cassar al acestui institut a fost reales vrednicul fost cassar Michail Bărză din Săliște.

Una dintre cele mai mărețe hotăriri a acestei adunări e, că „Uniunea”, urmărind și scopuri naționale, și avînd în vedere înfocata luptă ce oduc scumpii noștri deputați acasă, ca semn de recunoștință, i-a numit și proclamat de membri de onoare ai acestei instituțiuni de care ne bucurăm pe pămîntul libertății! Asemenea membră de onoare a fost aleasă mult onorata și iubita națiunii D-na Anuța Dr. Vlad.

Pentru zelul și munca desvoltată pentru înființarea și progresarea „Uniunii” li-sa dat cîntea de membri de onoare înființătorului „Uniunii”: Ilie Martin din Săliște și fostului președinte Ioan Popoi ov.

În nădejde că veți fi buni a ne duce în îndeplinire dorința de a publica în „Libertatea” cele comunicate, în numele „Uniunii” sunteți rugați a primi înainte cele mai sincere asigurări de stimă dela frații de peste vastul Ocean!...

Frate.

Abonament

la „Libertatea”

cu „Foaia Interesantă” și „Tovărășia” deschidem și pe anul 1908, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul e: 8 cor. pe an; plugărilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Unde să cer mai multe abonamente pe o singură adresă, avînd a și duce ortacii foile dela cel ce

le primește pe toate, — dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fil. de un abonat. Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți pe cel puțin jumătate de an. Pe credit nu să trimit nimănu!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ singure, să trimită prețul lor deosebit, cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce va fi abonat, și-i vor veni cu „Libertatea“ la un loc încă cîteva „Foi Interesante“.

Pentru America 2 și jumătate delari pe an!

Răvaș negru.

Prea multe lucruri slabe ni-să vestesc din atîtea părți. Inima Românilui rămas nestruciat, curat în iubirea lui de neam și în dorul de a ridica acest neam în șir cu celelalte în țară, — stingeră din zeci de rane, lovită de atîtea știri rele, ca de tot atîtea săgeți veninoase. Iaca și aci cîteva:

Din Hărău, comună peste Murăș dela Deva, locuită jumătate de Români, jumătate de Unguri, un om din popor ne scrie un lucru tare ciudat. Ci-că părintele Iosif Tilicea, fiind foarte dornic a fi pururea bine-bine cu Ungurii din sat, și prin ei, cu cei de mai departe, dă așa semne de umilință față de ei, încă! poporul murmură și vede însuși că asta e prea mult! S'a arătat la alegerile pentru congregație la Rapolt, unde nu-l poți mișca defel să steie în șirul dreptilor naționaliști, ci așa să fie pe voia „domnilor“, deși poporul l'ar urma, că e popor rămas cu bune simțăminte naționale dela fericitul părinte Ioanovici, tatăl redactorului nostru dlui Iuliu W. Ioanovici.

Iar mai nou și-a arătat părintele Tilicea supunerea față de porodită celor dela putere în un chip ce a jignit bunele simțăminte ale credincioșilor săi, prin aceea, că Marți în săptămîna întîi a postului mare, a luat parte la o petrecere ungurească dată în folosul casinei maghiare din Hărău, petrecind între „pajtaș“-i până după miezul nopții, — ceea-ce a supărat pe mulți din credincioși, cari țin la legea noastră, care în post nu iartă nici creștinilor mireni, decum preoților, a lua parte la petreceri. E acesta un lucru, care lipsește pe om de demnitatea ce trebuie să și-o fie și îl umilește prea mult în două părți: și în fața streinilor și și a poporului.

Un prietin din Hașeg al foii noastre ne trimite învitate, cu care cinstitul preot gr.-or. din Boșorod a invitat lumea la petrecerea cu joc ce a dat-o în 10 Ianuar a. c., pentru înfrumusețarea din lăuntru a bisericii nou zidite, iaca minunata invitare:

Meghívó.

A bosoródi ujonnan épült gör. kel. templom belső diszítésére

1909. évi január hó 10-én, vasárnap Izrael Gustáv helyiségeiben

TÁNCZVIGALOM

rendeztetik,

melyre kivül czimzett urat és becses családját tisztelettel meghívja a Rendezőség.

Etc. Invitare unguresscă, care chiamă la petrecere în casa Jidanului, în folosul în prima linie a jidanului, și în a doua în... bisericii gr.-or. românești!...

Correspondentul nostru ne trimite minunată invitare așa tîrziu fiindcă numai acum i-a căzut și lui în mână. Nouă la foaie nu ni-s'a trimis, întîi fiind prea patrioticească, a doua fiind tipărită la „Mester János“ din Hașeg, și noi desprețuim invitări ce le fac Românilor la tipografiile streine.

Preotul din Boșorod are cuvîntul. Să arate publicului românesc de ce a făcut acele invitări unguressi la petrecerea bisericii sale? Și dacă chiar a voit să invite și 2—3 unguri, de ce nu era destul să le trimită invitări românești, cum să face și aici și aiurea?

Că pe la noi așa judecă lumea: la petrecere românească, fac invitări românești, și de afu de bine, invit și un Neamț ori Ungur, dar cu aceeași invitare românească. Că de-i place lui de oamenii ce fac petrecerea, vine el și la invitarea românească, de nu, tot nu.

Pe aiurea judecă oamenii altfel?

Din Certeg, în Munții apuseni, ni-să scrie, că poporul bun din aceea comună voeste a-și susține școala confesională, și a și adus hotărîre în acest înțeles, — ceea-ce nici nu să putea altfel, stînd în fruntea lui un preot vrednic ca dl Constantin Cothișel, — dar au dat de o pacoste, care primejduiește hotărîrea poporului și viitorul acestei școale. A nume învățătorul Constantin Trifa, ales în 1908, după-ce fusese 2 ani provizor, — acum vîzîndu-să ales definitiv, nu mai ține samă de bunul simț al poporului, nu mai ia parte la nici o viaț și societate, românească, nu face spor în altceva în școală decît în limba maghiară, nu duce copiii la biserică, nu încearcă să cînte cu ei în biserică, nu cetește vre-o foaie românească, dar „Ungaria“ lui Gerguț dela Cluj, o are abonată și o cetește cu „evlavie“ și vrea să invenineze și sufletele poporului cu duhul păcătos al acelei foi!

Așa apoi poporul e scribit și umbliă chiar cu gîndul a-și retrage hotărîrea de a mai susține el școala pe spatele proprii, dacă din aceea nu o să vadă răvîrsîndu-să peste comună acel suflet curat și bun, românesc, pe care îl așteaptă dela o școală română din Munții apuseni!

Dintr'o comună din comitatul Sibiiului, lîngă Săliște, ni-să descopere faptul ciudat, că învățătorul de acolo, D. S. din S., fiindu-i totuși rușine a primi pe adresa proprie, primește pe un nume fictiv (străin) 5 ex. din foaia lui Moldovan Gergely dela Cluj, și o dă de o cetesc oamenii, spre a să strica sufletește în cele naționale!

NOUȚĂȚI

Dl Dr. Lascu arestat. Dl Dr. Lascu, osîndit la 6 luni închisoare de stat pentru un articol publicat în ziarul „Tribuna“, a fost arestat zilele astea la reîntoarcerea sa din România, în Predeal și dus în închisoarea tribunalului din Brașov, de unde va fi trimis la Oradea-mare, iar mai tîrziu, într'una din închisorile statului. În decursul zilei dl Dr. Lascu a fost vizitat de mai mulți membrii ai tinerimei din Brașov.

Lucrul e a să înțelege așa, că dl Dr. Lascu scăpase termenul de a veni și a-și începe pedeapsa și să dase poruncă de curentare și prindere a dînsului ori unde s'ar afla în țară. Cei dela graniță cînd a venit spre casă — venea chiar să-și înceapă pedeapsa — l'au prins ca pe un „fugar“.

Pentru gimnaziul din Brad

au contribuit prin protopresbiterul Cornel Lazăr din Halmagiu, parochiile: Feniș, 5 K; Lunșora 14 K 50 fil.; Ocium, 20 K și Ocium 15 K; Simion Pașca, preot în Sălciva-inf., cunună eternă pentru fiul său Simion C. S. Pașca, stud. cl. II. g., 40 K; I. Binehici și Todor Popovici din Pinesta, (prin „Tribuna“) 8 K 22 fileri; G. Radu, Alba-Iulia, 4 K; D. Datca Iliu, 4 K; V. Damian, Zlatna, 2 K; Studenții din cl. IV. g. dela Brad, cari au umblat cu craii la Crăciunul din 1908, K 196; Horia P. Petrescu dela studenții din Lipsca, L 94'05; Aurel Sarici, Lipova, K 5; Cornel Novac, Almaș, K 5; A. Pelle, paroch în B. Lazuri și V. Nicoruța, preot Cusuș, K 2.

„Reuniunea rom. de agricultură din comit. Sibiiu“ în ședința sa din 24 Faur a întocmit un bogat program de lucru pentru anul 1909, statorînd tîneri de prelegeri agricole, expoziție de vite, împărțire de altoi și șemințe, etc. Îl vom publica în numărul viitor al adansului nostru economic „Tovărășia“, pentru cel de față sosîndu ne prea tîrziu.

Trupe îngropate sub o vîrsătură de zăpadă. Să scrie cu data de 3 Martie n. că în tot Tirolul e o ninsoare uriașă, așa că în orașul Innsbruck trenurile de oraș potînainta numai trase de două locomo-

tive, cari își croesc calea prin zăpadă.

Lîngă Laufraum s'a întimplat un lucru trist. O trupă de 25 soldați vînători, mergea pe sub coasta unui munte la exerciții de ski. De-o dată o vîrsătură uriașă de zăpadă să sloboade nesimțită din virf de munte și cade asupra trupei, îngropînd pe cei 25 de soldați și 6 ofițeri, între cari colonelul. Numai cu greu au putut ieși de sub troianul de zăpadă, unde ușor puteau să piară.

Trei călcări de tren. Joia trecută la spitalul din Deva au fost duși 3 oameni plini de rane grele, toți trei călcați de tren în chip dureros. Unul, Aron Stîncoiu, păcurar dela Alun, urîndu-și zilele s'a aruncat lîngă Hunedoara în calea trenului, care însă nu l'a omorît, i-a rupt numai piciorul. Altul e un lucrător dela tren în Pișki, care nebăgînd de samă, a fost apucat de o mașină ce manevra în stație. Altul un ajutor dela tren, căruia două vagoane pe cari vrea să le lege de olaltă, i-au zdrobit umărul.

La fondul bibliotecii secției industriale a Reuniunii Economice române Orăștie, au mai contribuit cu ocazia petrecerii tinerilor meseriași următorii domni: Cornel Demeter 3'20 cor.; Sim. Corvin jun. 1'20 cor.; Ioan Lazaro com. 1'20 cor.; Petru Androne 1'20 cor.; Dr. Aurel Muntean 1'20 cor.; A. Juhász 40 fil.; Petru Sponor 60 fil.; George Suciu 70 fil., cărora li-să aduce și pe calea aceasta mulțumită.

Pentru secția industrială.

Vărmăgean
cassier.

Cristea
președ.

Nenorociri în băile de fer dela Roșnio. Ni-să scrie din Roșnio (comit. Gîmör), ca un băieș de acolo umblînd cu pipa în bae unde avea de lucru cu dinamită, trebuînd s'o pună în găurile făcute pentru a sparge stînci, — i-a căzut un pic de foc în cutia cu capsulele și acelea au luat foc, fiind vre-o 90 în cutie, și îndată i-au făcut o spărtură mare în foale și l'au omorît! Din draga de pipă! — Iar peste 3 zile un alt lucrător, fecior tiner de 21 ani, a căzut într'un virtej adînc de 300 metri, și a ajuns la fund tot zdrobit, de nu să mai cunoștea ce el. Cu atari primejdii e împreună viața muncitorilor prin cele mine (băi).

Unul care și-a dus averea cu sine. În o mică comună din Franța s'a omorît un lucrător el, de sine. Feciorii după moarte au început să cerceteze după averea părintelui lor, despre care știau că a avut bani. Dar cercetările le-au fost zadarnice, căci n'au găsit nimica. După un an, zilele trecute, s'au desgropat rămășițele mai multor morți, între cari și a numitului lu-

2 învățăcei

unul pentru meseria de *faur* (covăcie), și

unul pentru *rotărie*, —

să primesc numai decît în lucrătoarele subscrișului.

După învoială, vor primi îmbrăcăminte de acasă (slujind mai puțin) sau îi îmbracă eu, servind în schimb ceva mai mult ca învățăcei.

Etate 14—15 ani.

FARKAS JAKAB

în Orăștie, viz-a-viz de școala rom.
(293) 2—3

Vin bun!

La subscrișul să găsește de vînzare vin de calitate cea mai fină, produs pe coastele dela *Șiria* (Világos), și anume:

Rizling curat, Rouge și Mustafer,

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, cu *32 cor. hectolitru*. Să vinde la olaltă sau separat. Separat e mai scump. Vin curat *dela deal*, nu de grădină sau de cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vînzătorul:

Petru Benea,

proprietar de vii în *Șiria*,
(258) 8—10 *Világos*, comit. *Arad*.

Căsătorie.

O fată din popor, aflătoare azi în orașul *Cleveland* din *America*, avînd avere de *14.000 cor.*, — dorește cunoștința unui bărbat potrivit, de aici din țară, în scop de căsătorie. Să aibă și el avere macar pe jumătate cît ea. Scrisorile ce vor sosi, le va trimite administrația „*Libertății*” la adresa fetei. (290) 2—3

Strămutare de local!

Subscrișul aduc la cunoștință On. public din loc și jur, că cu 1 Decembrie 1908 mi-am strămutat lucrătoarea de

pantofărie

din strada Apei Nr. 21 în Piața mare în casele Domnului Dr. I. Popp.

Rugîndu-mă de binevoitorul sprijin al on. public, semnez cu toată siima

Petru Sponor

măstru pantofar
în Orăștie.

(304) 1—5

Cine dorește călătorie

— bună și iute —

— de plăcere

in
6 zile
la **America**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

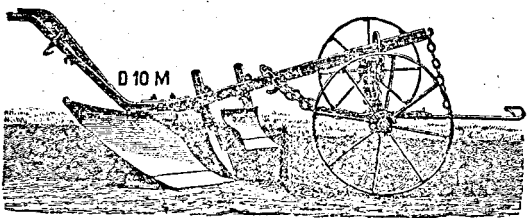
HAMBURG

Raboisen 30.

21—26 (180)

Depozitul CAROL F. JICKELI

Alba-Iulia și Sibiu.

Pluguri diferite!

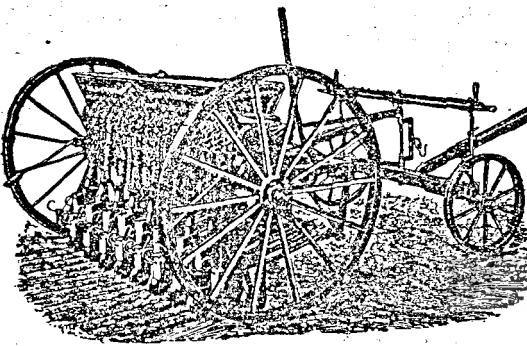
*

Cultivatori!

*

Grape de fer!

*

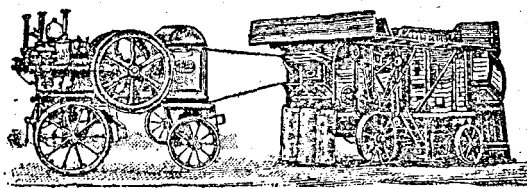
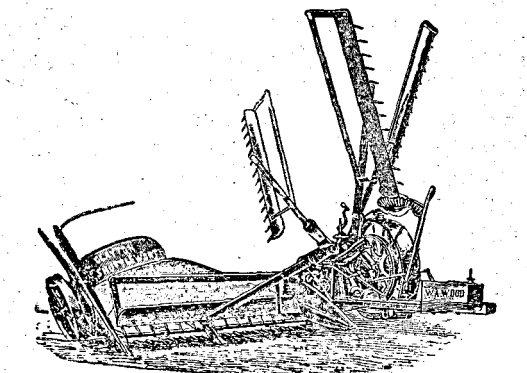
Mașini de sămănat, sistem mai nou!

*

Mașini de secerat, americane!

*

Mașini împlătitoare cu mîna și putere de cai, sau cu motoare de benzin ori oleu natural! Fabricat german! — Sunt cele mai sigure în lucru, simple, și le poate conduce orice om nespecialist!

Mașini de scărmanat lîna folosite dar în stare bună, încă să află ieftine!

(308) 1—10

Sunt și alte mașini agricole în

Depozitul CAROL F. JICKELI
în **Alba-Iulia** și în **Sibiu**.

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „**MUGURUL**” însoțire economică-comercială în *Elisabetopol* (*Erzsébetváros*) care vinde

(177) 12—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile cultivei de viie.

IMPORTANT pentru suferitorii de stomac!

Lipsa de poftă, durerile de stomac, răgăeli, slăbire de stomac, conturbări de mistuire, durere de cap, sărăcie de sînge, etc. înceată îndată folosind universal renumitele

Picături de stomac BRADY, veritabile: — Multe mii de scrisori de recunoștință și mulțumită!

Sticlă mică cu instrucția, 80 fl., sticlă mare 1 cor. 40 fl.

Să capătă în toate apotecele.

Depozit principal: **C. BRADY** la „*Regele Ungar*” **WIEN, I., Fleischmarkt 1. Depot 260**

de unde la cerere să trimită gratis interesanța: „*Broșură specială*” Trimitînd 5 cor. și vin 6 sticle mici, pentru 4 cor. și subscrierea din chipul de mai sus!

Să ne ferim de imitațiuni. Adevăratele picături de stomac Brady trebuie să fie cu marca și subscrierea din chipul de mai sus!

Mamelor! Păziți-vă copiii de strîmbarea spatelor!

Nu mai este strîmbare de spate,

dacă folosești corsetul springitor orthopedic, recomandat prin medici distinși și neajuns! *E fabulos de ușor și igienic. Copere toată strîmbarea, fără a pune vătă.* E unealtă neapărat de lipsă pentru copii de școală amenințați a să desvolta strîmb. — In institutul meu pentru îndreptarea trupului, să pregătesc de 30 ani, în execuție tehnică perfectă și cu prețuri moderate:

finătoare drepte; aparate de umblat; picioare și mîni mădrite, și legătorele-Keleti de vătămătură și de pîntece, patente ces. și reg.

Nou! Ciorap de gummi pentru vine lărgite!, fără cusătură, — și ori-ce unelte pentru îngrijirea bolnavilor.

(220) **Catalog ilustrat franco și gratis.** 15—52

I. KELETI fabricant chirurgic de unelte pentru legături artificiale
Budapesta, V. Koronaherczeg u. 17.

Vrei o carte interesantă și frumoasă gratis?

Scrie, pomenind de foaia noastră, la adresa de jos și-ți vine gratis în cuvertă închisă descrierea celui mai interesant fel de lecuire, ușor de priceput și totuși după știință; cum să scapi de slăbire de nervi, nepuțință sexuală, dureri reumatice, dureri de cap, nesomn și ori-ce slăbii învechite. Facem cunoștința aparatului **Electro-Vitalizer**, aparat galvanic din elemente uscate, care dă curent galvanic egal, statornic nervilor slăbiți și-i întărește. Aplicația **Electro-Vitalizer**-ului a dat așa rezultate strălucite, că azi și publicul ca și specialiștii, știu, că nu este alt aparat electric mai perfect! Cura electrică toți o țin bună, mai ales cu un aparat ca **Electro-Vitalizer**-ul.

Dacă ai timp, cercetează-ne, și îți vom arăta gratis felul de vin lecare și sute de scrisori recunoscătoare, — ori cere, pomenind foaia asta, cartea cea de 80 pagini cu chipuri ce vine gratis, închisă, deosebit pentru femei și bărbați. In ea să descrie poporal succesele strălucite ale curei electrice cu aparatul **Electro-Vitalizer**.

(279) 1—4

Institut de ordin medical Electro-Vitalizer.
BUDAPESTA, Károly-kör. 2. félem 60.

CINE VOESTE A ZIDI

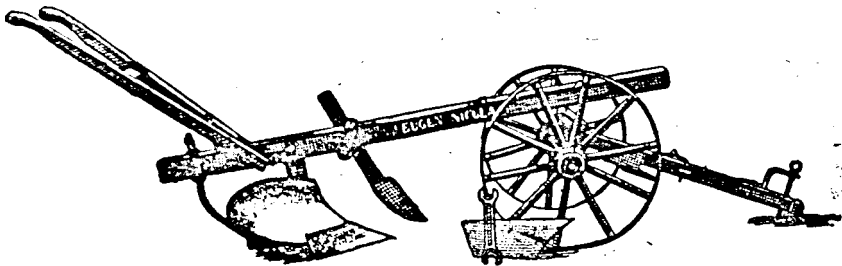
case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școli și biserici, și altele, — să nu întirzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atât la case particulare, cit și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurându-i că pe lângă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punind mare grije și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

3-24
(268) **Dumitru Martin**, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (Szászváros).

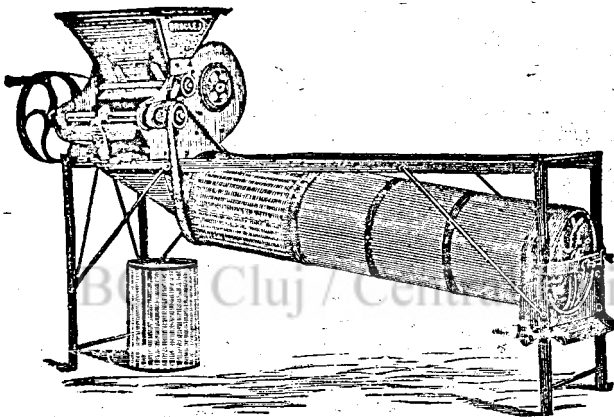
Primul atelier român de mașini și pluguri, alui EUGEN NICOLA, în Blaj—Balázsfalva

pregătește și reparaază toate felurile de mașini și unelte agricole!

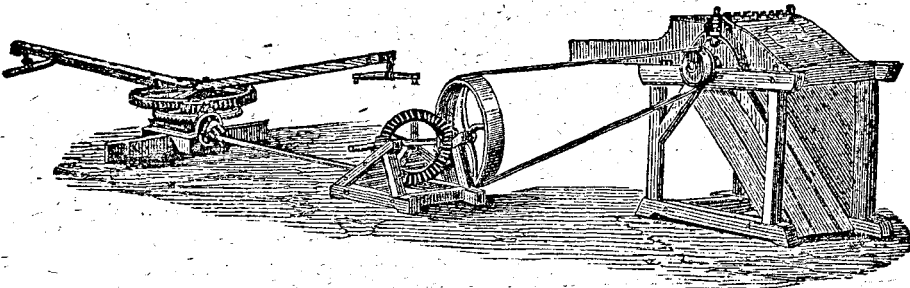

Imbie onor. public: *Plugurile originale Nicola cu Bârsa*, cormanul și fiarale late din oțel. Sunt cele mai bune pluguri, fie la arătură tare, fie la moale. Dacă arătura e tare, nu să întinde, plugul nu-și perde mersul bun; dacă e moale, nu să încercă pe corman și cormanul rămîne totdeauna curat. Umblă lin și răstoarnă brazda bine. Umblă ușor de tot! Cu două vacuțe ușor poți ara cu-ell!

Pluguri schimbătoare din fer bătut și vărsat. Pluguri „Universale” (sist. Sach); *grape* de fer din table și de lanț. Mașini de sămănat, săpat și sfirmut cucuruz; mașini de sămănat grâu dela 11 până la 21 rînduri; mașini de cosit; mașini de greblat; mașini de secerat, cari pun mănunchiu și leagă;

mașini de îmblătit, mănate cu mână, cu cai, cu vapor, sau motor de benzin. *Triere*, ciure (vînturătoare); mașini de tăiat nutreț și napi, — cu un cuvînt *tot felul de mașini* să pot comanda dela numita firmă, cu *prețuri moderate* și cele mai ușoare învoeli de plătit, în rate.

Fac instalații de *mori de măcinat*, mănate cu mașină de vapor sau motor de gaz, oleu ori benzin; precum și comande de *mașini de îmblătit* cu vapor sau motor de benzin.

La comande mari, pentru încheierea tîrgului ies în persoană. Nu vă cumpărați mașini înainte de a cere ofert dela sus numita firmă, de unde vă veți convinge de favorurile și de prețurile ce le ofere! — Garanță pentru soliditatea, durabilitatea și construcția lor!

Reparaturi de orice natură să fac *îndată și ieftin* pe garanță! Deslușiri și Catalog să trimit la cerere gratis și franco. Să se scrie ce mașină să dorește! — *Spriginiți industrieii Români!* —

Scrieți la: **EUGENIU NICOLA, atelier de mașini în Blaj (Balázsfalva).**

(282) 4-4

A tențiune!

Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, până nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Mîia de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delaware 100 cor. mîia.

Adresa: **SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY**
Felső-Szeged, Somogy megye

(227) 16-25.

La apotecarul CORNEL DEMETER în Orăștie—Szászváros (lîngă bisericile evang. reform.) să capătă următoarele preparate de bun renume:

I. Preparate medicale, leacuri de casă, neapărat trebuincioase pentru fiecare familie!

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt tolosite de cel mai renumiți profesori și medici, și sunt recunoscute de cele mai bune.

DOLICIN contra tusei, răgușelei, durerii de pept, otitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. La copii și copile, contra tusei măgărești, are efect admirabil. „Dolicin”-ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar flegma o disolvează și astfel mai ușor se și rupe. Ferbințelile și asudatul de noapte înceată; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1 cor. 20 fileri, și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 coroană.

CAPSIC UNSOARE. Contra durerii de oase, podagrei, reumatizmului, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrînite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor.

(254) 6-

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, zgîrcuirile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sîngelui. Prețul 1 cor. 20 fileri, — 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului, îndată comande „Laxbonbons” purgativ. Prețul 1 cor.

Kaljodsarsapari. Mijloc exelent pentru curățirea sîngelui la sifilis, morburile tineretelor, precum la răgușală sifilitică, durere de oase, excese și bube-zgrăbunțe pe față, nas sau orice parte a corpului, — bă chiar și ranele sifilitice, 1 sticlă 2 cor.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină) 80 fil. **Prav** contra opăritului la copii. 60 fil. **Prav** contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri. **Unsoare** contra rînelor, cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fileri. **Picuri pentru ochi**, are efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slăbiți, delătorează roșeala, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. **Pilule laxative purgative**, la caz de incuierea scaunului și regularea acestuia, 70 fil.

DEMIBROM, contra *insomniei* (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 2 cor. **Unsoare de casă**, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umflături, pecingini și alte rane, 1 cor. **Liq de fer**, la copii și la mari, contra anemiei, slabi de sînge, slab de corp — și rămași în dezvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 cor.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

2 băeți

cari au macar 1 ori 2 clase civile ori gimnaziale, — să primesc numai decît în prăvălia de manufactură și ferărie a subscrisului.

Condiții după învoială.

George Ivașcu
comerciant în Abrud
(Abrudbánya).

(302) 2-3

Casă de vînzare.

În Orăștie, strada bisericii vechi, este de vînzare din mână liberă casa cu nr. 11, stînd din 3 odăi, cugnă, pivniță, grădină.

A să adresa la

Emma Dinges,

Orăștie, Strada Ciogariilor Nr 7.
(303) 2-3 (Schuster Gasse 7).

„Geogeană” institut de credit și econ. soaietate pe acții în GEOAGIU — (Algyógy).

Primește *depuneri spre fructificare*:

Cu 4 1/2%, dacă anunțul e scurt. Intrucît permite starea casei, aceste să replătesc și fără anunț;

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și terminu de anunț 15 zile.

Cu 5 1/2%, dacă să depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de-ale corporațiilor culturale să retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele să capitalizează de două-ori pe an: în 30 Iunie și 31 Dec.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

3-12 (256)

Direcțiunea.